

„Istarska Rijec“

Izdani svakog četvrtka uveče. Svakog drugog četvrtka donosi literarni prilog „Mladost“. Pretplata za tuzemstvo iznosa 15— lira na godinu, a za inozemstvo 20— lira. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) - Via S. Francesco 24. Assisi 20/1. Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ — Narodna poslovice.

Oglasi stoje 4 lire

za svaki centimeter visine u širini jednoga stupca. Za višekratno vrštenje daje se znatan popust prema pogodbi. Dopisi se šalju uredništvu, a novce upravi. Nefrankirana se pisma ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

Kao da smo pod jednim krovom

U vrijeme, kad se Isus radio, našli su pradjedovi poznavali vrlo malo svijeta. U ono doba nije se znalo ni za sve zemlje u Evropi, a kamo li za one u Aziji, dok se od Afrike poznavao samo sjeverni dio. O Americi, Australiji i tolikim drugim otocima i morima nije se imalo ni pojma. A ipak su i u tim zemljama, ondašnji ljudi živili svojim životom; i tada su se i u onim nepoznatim krajevima događali događaji, o kojima ovduda nije niko ništa znao. Pa i poslije, pošto se otkrile tolike nove zemlje, među njima Amerika i Australija, stvari se nisu bogzna koliko izmijenile. Narodi u Evropi predstavljali su sebi one daleke krajeve kao granicu svijeta, a narode u njima kao proste divljake, o kojima nije vrijedno ni da se misli.

Tako je novi svijet ostao i nadalje kao odvojen, odsječen od staroga. Ali i u starom svijetu, u Evropi, Aziji i u sjevernoj Africi nisu svi narodi bili tako povezani međusobom, da bi bogzna kako marili i pitali jedni za druge. U Aziji su i prije stotinu godina propadala carstva i gradovi, a da o njima dio Evrope nije za to ni znao. *Il-mak-mario* da sazna. Isto je tako stalo, da se ni u Kini nisu mnogo razbijali glavu ratovima, što ih je u prošlom vijeku vodilo veliki Napoleoni. Stavilo se pred pedeset godina vodilo se na nekim tačkama Evrope ratovi, o kojima se na drugoj kojoj tački istoga kontinenta nije vodilo nikakva računa.

Danas se je to sasvim promijenilo. Nešto parobrodri, pa željeznice, brzobrz, aereoplani, brozjavi i telefoni bezica učinili su, da se je daljina, što je dijelila pojedine zemlje i narode postala kraća i sve se dalje skraćuje. Danas smo već tako daleko dotjerali, da možemo mi u Evropi slušati muziku i govoru u isti čas, kad ih slušaju i ljudi gdje god u Americi, gotovo kao da smo i mi i oni pod jednim krovom. Tu su osim toga i novine, koje nam donose u jutro, o podne i veče vijesti iz cijelog svijeta. Tako je na priliku Japan vrlo daleko od nas, pa sa svim tim smo mi u Evropi saznali još istog dana, da je Mikado umro, i to možda i koji čas prije nego li mnogi u samom njegovom gradu Tokio. No nije samo muzika, nisu samo govori i vijesti o raznim izvanrednim događajima, što nas vežu s ostalim svijetom, već — a to je ono glavno! — i međusobni interesi. Pučanstvo je Evrope i drugih zemalja u prošloj stotini godina mnogo poraslo, potrebe pojedinih naroda postale su i bivaju sve veće, tako da su upućeni jedni na druge mnogo više nego li je to ikada bivalo. Mi vidimo, koliko trpi Evropa već samo zbog toga, što se Rusija drži po strani i što ne daje onako pšenice, koliko je je davala prije rata. Tako je i s drugim zemljama, pa i s onim najudaljenijim, od kojih nas jedne hrane a druge odijevaju. Uzmi samo samo štrajk ugljara u Engleskoj! Taj štrajk je tako krupno odjeknuo u nekim zemljama Evrope, da je od toga nastradala mnoga fabrika, a gdje god čak i cijeli parobrodarski promet. A što bi tek bilo za Englesku pa i za nas, da se pobuni Indija ili druga koja njena kolonija; što nas smabjezu pamukom, kaučukom i drugim sličnim stvarima.

Vanredno se mnogo stvari i za hranu za odijelo uvažava iz Kine. Tame su sada veliki nemiri i sva Evropa zabrinuto gleda, kako će se ono sve tako svršiti, dok prije o kakvoj sličnoj zabrinutosti nije bilo ni govora. Interesa ima Evropa vanredno mnogo i u Americi, zato se ovduda još većom zabrinutosti gleda na onu tešku razmiricu između Meksika i Sjedinjenih Država.

Nikaragua je jedna vrlo mala republika u centralnoj Americi. U cijeloj toj zemlji živi jedva toliko duša, koliko ih ima grad Rim, pa evo, malo što se nisu zbog nje uhvatile u koštac dvije jakke države: Meksiko i Sjedinjene Države. Kada se pak pomisli, koliko je Evropljana zaposleno u Sjevernoj Ame-

rici i koliki su interesi, osobito oni materijalni, što vežu taj novi, bogati kraj s ovim našim starim — onda bismo jasno, da je sasvim opravdana zabrinutost, kojom danas svi pomalo prati-

mo događaje u svijetu, i to nesamo one velike, već i male, jer je često jedna sama iskra dostatna, da baci u zrak u jedan čas sve, što je čovječanstvo s mukom izgradilo kroz godine i godine.

Politički pregled

ITALIJA.

Predsjednik vlade, on. Mussolini, svim prefektima.

Nj. E. Mussolini razaslao je početkom ovoga mjeseca svim prefektima u Italiji jednu okružnicu, kojom im daje neke nove upute. Sve su talijanske novine s oduševljenjem raspravljale okružnicu on. Mussolinija. Ova se okružnica može smatrati jednom novom i veoma važnom točkom u fašističkom životu Italije. Zato, da naše čitatelje upoznamo s okružnicom on. Mussolinija, donasmo je u cijelosti.

Svim Prefektima kraljevine.

Mojom prvom okružnicom, koju sam raspisao odmah iza kako sam preuzeo Ministarstvo unutarnjih poslova, te u razgovorima, koje sam imao sa svakim pojedinim od Vas, odredio sam temeljne smjernice, po kojima se prefekti u provincijama moraju ravdati. Danas, kada je broj provincija povećan, i kada je opći politički položaj potpuno miran, hoću da potanje obrazložim pravila, koja Prefekt mora dnevno provadjati u svojoj važnoj i delikatnoj službi upravljanja.

Prefekt je, svečano izjavljujem, najviša državna vlast u provinciji. On je izvrsni zastupnik izvršne centralne vlasti. Svi građani, a u prvom redu oni, koji imaju veliko prvenstvo i najveću čast, da su vojnici fašizma, moraju poštovati i slušati najvišeg političkog zastupnika fašističkog režima, te moraju njemu podvrženi saradivati s njime, da mu olakšaju zadaću.

Ondje, gdje je to potrebno prefekt mora probuditi i srediti rad Stranke u raznim pravcima njezine aktivnosti. Ali neka je svima jasno, da se od sada neće podnositi iskoristavanje auktoreteta i odgovornosti. Vlast je jedna i jedina. Kad tako ne bi bilo palo bi se u nesredjenost i nejedinstvenost države. U tom bi se slučaju poništio jedan od temeljnih principa fašističke doktrine. Negiralo bi se jedan od najvažnijih motiva triumfalne fašističke akcije, koja se je borila baš za jedinstvo, auktoretet i snagu države, koja se je borila, da stvori jednu državu, koja će biti nedotaknuta, i onakva kakva mora biti prava fašistička država. Stranka i njezini članovi oni najviši i oni niži, oni u centru i oni na periferiji, nisu danas iza kako je revolucija dovršena, ništa drugo nego svjesno sredstvo za postignuće državne volje.

Prefekt mora sam voditi i organizirati svu obranu, koja bi bila potrebna, u slučaju, da je u opasnosti fašistički režim. Prefektu je povjereno, da sam vodi borbu protiv onih malobrojnih protivnika fašizma. Zato je i ustanovljen novi zakon za obranu države, koji daje baš prefektima najširu vlast.

Sada kad se država oboružala svim sredstvima za obranu od svih opasnosti moraju da izbežnu i zadnji estaceti sile. Nezakonitost mora nestati. Ne saimo ona koja eksplođira u malenim, sićušnim lokalnim silovitostima, ma da i ovo mnogo škodi režimu i sije opasna proturaspoloženja, već mora nestati i ona veća nezakonitost, koja nastaje poslije teških događaja.

Svako treba da si utvori u glavu, da ma što se dogodilo ili mene zadesilo — svršilo je doba represalija, rušenja i nasilja. Prefekti moraju zapriječiti svakim sredstvom, ponavljam svakim sredstvom — i sam pokušaj kakove demonstracije protiv sjedišta stranih reprezentanata.

Odnosi među narodima tako su delikatni i mogu dovesti do takvih zapletanja, da se ne može nipošto trpiti, da o njima odlučuju demonstracije neodgovornih elemenata ili provokator-

skih agenata, koji traže, da nastane nešto, što je nepopravljivo.

Koji god od prefekata ne bude postupao u tome smislu, bit će smatran nesposobnim ili izdajicom, a kao takvog, su ga i kazniti.

Nije ni potrebna napominjati, da prefekt mora uvijek javljati istinu vladi, a osobito onda kada je istina važna. Javni red ne smije nikada biti poremećen. Javni red znači, ako je stičen i osiguran, miran i koristan razvitak narodne aktivnosti. Uzevši u obzir političku i vojničku snagu, kojom raspolaže režim, a uzevši u obzir i sve jače priznavanje puka, a također i organiziranje masa u korporacije — javni mir i red nije u ovih posljednjih pet mjeseci bio poremećen, a niti će unaprijed biti poremećen, na kakav opasni jači način. U svakom slučaju fašistički prefekt mora da sve prepriječi svojem aktivnom pažnjom. Prepriječiti može svako poremećenje javnog mira i reda, tako, da uništi sve one uzroke, koji bi mogli dovesti do nereda. Ako bude tako postupao neće biti potrebno učinjen nered poravnjavati kasnijim i skupim akcijama.

No ne samo za javni red, koji je u glavnom jedan policijski problem, nego i za „moralni red“ mora se prefekt fašista brinuti. On mora, da se brine za mir, za pravdu, za ravnopravnost i snosljivost među građanstvom, zato, jer su to glavna svojstva, iz kojih se između građanstvom razvija „moralni red“, a moralni red je jedina i najbolja garancija za javni red. Oni, koji veoma često s opasnošću za život provadjaju zakone protiv protudruštvenih elemenata — mislim na kr. karabinjere, Crne košulje i agente javne sigurnosti — zaslužuju mnogo obzira i poštovanja.

Režim, koji je svestran i auktoretativan, kao fašistički, mora da se brine da marljivo nadzira kako se upravlja s narodnim novcem.

Mnogo sam puta rekao, da je novac puka svet. Potrebno je stoga, da su sva odjeljenja raznih administracija i novčanih ureda, od općina do sindakata, podvrgnuta najpažljivijem nadzoru. Prefekt fašista mora da je u neprestanom dotiru sa podestatima. Svi oni, koji upravljaju novcem puka moraju biti prokušani i čisti. Osobito u Južnoj Italiji prefekt fašista mora provesti potpuno administrativni moral, uništivši ostatke starih uprava, kojima su upravljali ljudi izabrani pod starih režimima.

Uporedo s akcijom za kontrolu, prema zakonima režima, prefekt fašista mora nastojati oko čišćenja, koje je potrebno, među nižom birokracijom, te mora označiti stranci ili organizacijama, koje su odgovorne režimu, štetne elemente. Prefekt mora nastojati, da se odstrane i izbace iz bilokole organizacije ili između faktora režima svi aristaristi i svi oni koji aprofitiraju od stranke, oni koji prodavaju dim, svi politikanti i oni koji siju razdor i nemir, a također i oni, koji žive bez jednog jasnog, javnog zanimanja.

Italija je, za razliku od drugih država, u udruženjima onih, koji su se vratili i koji su ostali iza rata našla nezajmerno veliko moralno imanje, koje je rata Pobjeda. Majke i udovice palih u ratu i fašizmu, Udruženje ratnih invalida, Zlatne medalje, Plavi trak, Udruženje narodnih boraca, Udruženje dobrovoljaca i još mnoga nauja udruženja sačinjavaju jednu za jedničku snagu, koja je dragocijena za režim. Ta udruženja znače za režim iskrenu neselbičnu suradnju milijuna Talijana. To su Talijani, koji su u ratu ostavili stotine hiljada slavnih palih junaka; Talijani, koji su se borili i proljevali krv kroz četrdeset mjeseci; Talijani, koji na svojem mesu nose

tragove svoje žrtve i izvršene dužnosti. Prefekti fašističkog režima moraju pažljivo voditi računa o ovim snagama. Moraju ih potpomagati u inicijativama okružujući ih krilom pune simpatije.

Prefekt fašista nije prefekt iz demoliberalnog doba. Ona je prefekt bio u prvom redu izborni agent; danas kad se o izborima ne govori više, prefekt mijenja svoje lice i svoj stil. Prefekt mora uzeti u vlastite ruke svaku onu inicijativu, kojom se može povisiti ugled režima, ili kojom se može uvećati snaga i prestiž režima, koliko u socijalnom, toliko u intelektualnom pogledu. Probleme, koji tište pučanstvo (stanovi, skupoca itd.), mora prefekt da predusretne. Prefekt mora paziti, da se vladine mjere na socijalnom polju ili u javnim radovima, provadjaju točno. Po novom administrativnom i korporativnom redu prefekt je onaj, koji mora biti glava svega života jedne pokrajine, te o njemu zavisi, da pokrajina dobije svoj životni impuls, red i direktiva.

Prefekt mora da predusretne potrebe pučanstva i onda kada te potrebe nisu na jedan javni način izražene: on mora da istražuje te neizražene potrebe i mnoge još nepoznate nevolje puka. On mora ondje, gdje mu je to moguće pokazati puku, da fašistička država nije jedna sebična država, jedna hladna, bezosjećajna država. Bez demagogije i servilizma mora prefekt činiti dobra pučanstvu, koje zaslužuje. Ovo se nastojanje i simpatija mora obratiti u prvom redu, spram novih generacija, koje se organiziraju u Balailla i Avangardije. Ovu mladež treba smatrati kao jedne veliku i sjajno obećanje sutrašnjice fašističke Italije.

Ovo su smjernice. Znam, da ste vjerni zastupnici fašističke Italije. Provesti ćete ih dakle razumno, uspješno i vjerno.

Mussolini,
načelnik vlade i ministar unutarnjih poslova.

JUGOSLAVIJA.

Objasni izbori.

Dne 23. o. mj. objavljeni su u cijeloj državi objasni izbori. Ovi su izbori imali pokazati snagu pojedinih stranaka. Mislilo se je, da su nekoje stranke ojačale ili da su druge oslabile u ovom ili onom kraju, no uzevši sve u obzir zaključuje se, da se je ostalo na prijašnjem položaju. Izbori od 23. o. mj. pokazuju, da nije potrebno za sada raspustiti skupštinu, kako se je govorilo. Izbori za skupštinu donijeli bi rezultate, koji ne bi donijeli nikakvih promjena u skupštinu, pak će i nadalje ostati po svoj prilici ovako kako je sada.

Objasni su izbori potekli u potpunom miru. Nigdje nije bilo nikakvih incidenta ili demonstracija, a opazilo se je, da je k izborima pristupilo samo nešto malc preko polovice građana.

Konačni rezultat objasnih izbora pokazuje, da su u Beogradu pobijedili Davidovičevi demokrati. Oni su dobili 6 mandata, a za njima dolaze radikali sa 5 mandata.

U Zagrebu je dobio Radić 4 mandata, federalisti 3, komunisti 2, samostalni demokrati 1, frankovići 1 mandat. U Ljubljanskoj oblasti, u kojoj ima svega 53 mandata, dobio je Korošec 40 mandata, Pribičević 6, Slovenska kmetijska stranka 4, socijalisti 1, Kolečvi 1, i Radić (u Kastvu) 1.

Izviestaja, koji su se u Beogradu sakupili iz svih strana države nije još sastavljen jasan rezultat izbora, no može se zaključiti da: radikali održavaju svoje položaje u Srbiji, Južnoj Srbiji u Bosni onako kako su bili i dosada. U Vojvodini pomalo jačaju, ali gube u samom Beogradu. Tamo dobivaju demokrati davidovičevi. Radić drži svoj položaj u Hrvatskoj i Slavoniji, ali gubi u Vojvodini i Dalmaciji. Pribičević se jača naročito u prečaškim krajevima (Hrvatskoj i Sloveniji, Sisak i Ljubljana). Demokratska Zednica (Davidović i Muslimani) drži svoj stari položaj, a u nekim mjestima se i jača. U Dalmaciji se jačaju Radi-

čevci disidenti (Nikičevići) i hrvatski federalisti na štetu Radičeve stranke. No kako smo rekli te su promjene u položajima neznatne, te neće donijeti znatnih promjena u državnu upravu.

ENGLESKA.

Vežni rezultati britanske imperijalne konferencije.

Svi članovi velike britanske Zajednice Nareda imali su ovih dana sedmu svoju godišnju konferenciju, na kojoj su kroz tri tjedna razpravljali o međusobnim odnosima svih dominijona ili svih država, koje sačinjavaju Britanski Savez i zatim o odnosjima svih tih dominijona prema Englezkoj, napokon o njihovom odnosu prema stranim državama. Na toj se konferenciji tvrdilo, da članove Britanske Zajednice veže jedino vjernost prema vladaru, a u svem drugom, da su svi dominijoni posveva slobodni i nezavisni. Dapače prihvaćena je jednoglasno i ta izjava, da je i vjernost vladaru izražaj slobodne volje i izljev izkrenoga i slobodnoga uvjerenja, a da nije nametnuta nikakvom silom i nikakvim obzirom i da se nikakvom silom ne podržava.

Na konferenciji je riješeno vrlo mnogo praktičnih pitanja trgovačkih i financijskih, političkih u užem smislu i u smislu međunarodnom.

Ova je konferencija ponovni neoborivi dokaz, da narodi, osobito koji govore jedan jezik, kad postignu visoki stupanj političke zrelosti prosvjete i blagostanja, mogu sve svoje stvari riješavati mirnom i ozbiljnom razpravom, te iskrenim i obiljnim sporazumom, koji jedino dolikuje i ljudima i narodima.

Tajnik strukovne organizacije englezkih rudara boravi već duže vremena u Moskvi, gdje su ga sjajno dočekali i gdje je već održao nekoliko vrlo oštrog govora. Javlja se dapače, što je teško vjerovati, da je u jednom govoru obećao, da će engleski rudari doskora srušiti englezku vladu i provesti onakvu revoluciju, kakvu su u Rusiji proveli boljševici. Radi toga je mnoge konzervativnih zastupnika stavilo upit na englezku vladu, hoće li dozvoliti povratak tajniku radničke rudarske organizacije. Vlada je odgovorila mudro: da ona cijelu stvar proučaje i da će postupati prema zakonu i na korist naroda i države.

KITAJ.

Pokret za nezavisnost.

Čitavi južni Kitaj i najveći dio srednjega Kitaja postavio se na narodni temelj kitajnske gospodarske nezavisnosti i socijalnoga napredka. Naravski da su to odmah krstili boljševizmom, te su nekoje, najveće svjetske novine danemice pune članaka i vijesti, da boljševička Rusija rovari u Kitaju protiv Englezkoj i proti svim zapadnim državama, te je tim povodom dvije stotine englezkih konzervativnih zastupnika zatražilo od englezke vlade, da više ne dopusti, da Sovjetska Rusija ima u Londonu ikakvoga svojega diplomatskoga zastupnika. Ovih je dana naime umro sovjetski poslanik u Londonu Krasin, te bi se sad imalo postići, da on ne dobije nasljednika tako dugo, dok sovjetska vlada ne prestane tobože buškati protiv Englezke. Naravski, da to tako ne će biti, nego će se Englezka poslužiti svojim pravom, da mjesto pokojnoga Krasina sovjetska Rusija pri-

stane na to, da u Londonu bude njezin predstavnik takav diplomat, koji se u istinu ne će ni malo pačati u englezke unutrašnje prilike. U Kitaju će se borba razvijati dalje, dok ne bude i tamo provedeno načelo: Kitaj — Kitajcima.

Narodna vlada srednjega i južnoga Kitaja toliko je ojačala, da je Velika Britanija predložila svim veleavlastima, da tu vladu faktično priznaju i da s njom u buduću uređuju svoje odnose u Kitaju. Englezi su uvjereni, da je naredni pokret u srednjem i južnom Kitaju djelo ruske sovjetske vlade, te njihove novine u tom smislu neprestano pišu, a nekoje konzervativne novine zahtijevaju, da se Englezka, baš radi te ruske sovjetske propagande u Kitaju sasvim razkrsti sa sovjetskom Rusijom. Velika je Britanija dakle opet pokazala svijetu, da nije samo velika, nego i mudra.

Govori se o oružanom pohodu Engleske na Kitaj, no englesko je ministarstvo spoljnih poslova izdalo saopćenje u kom kaže da pomorske vojne mjere koje su preduzete u vezi sa situacijom u Kini, samo su mjere predostrožnosti. Sve ove mjere imaju za cilj da izvrše elementarnu dužnost da britanska vlada zaštiti živote britanskih građana. Nije bilo nikakove promjene u pomirljivom držanju engleske vlade prema opravdanim aspiracijama kineskog nacionalizma. U Šangaju i Peking-u vode se pregovori koji će, ako se uspije, moći dovesti do potpunog sporazuma. Britanska vlada se nada da će ovi pregovori doprinijeti da dođe do prijateljskog sporazuma između Velike Britanije i Kine.

Domaće novosti

Školske vijesti.

Gospodjica Vukosava Finderle, učiteljica u Buzetu, kojoj je Ministar Svjetlosti bio javio otpusni postupak, pozivajući je da se opravda, konačno je 31. decembra 1926. otpuštena iz službe.

Kaucije se mogu plaćati i na obroke.

Vlada je htjela priskočiti u pomoć onim trgovcima, koji nisu mogli najednput da plate kaucije za dozvolu trgovine, pa je dozvolila, da mogu te kaucije plaćati i na obroke (na ratu). Ministarstvo Narodne Ekonomije poslalo je prefekturi pismo, koje glasi:

«Pod obročnim plaćanjem, koje se ima dozvoliti malim trgovcima i onim trgovcima, koji su u krizi, razumijeva se, da su ti trgovci za sada oslobodjeni od plaćanja cijele kaucije. Dovoljno je da podnesu općinskoj komisiji (koja izdaje dozvole za trgovanje) provizorovu potvrdu, da su platili jedan obrok Liktorskog zajma. Ta će potvrda biti predana na tezoreriju istom onda, kad trgovac plati i posljednji obrok (ratu) Liktorskog zajma.»

Općinska komisija nije prije ovog naredjenja mogla izdati dozvolu za trgovanje ako se uz molbu nije priložilo i potvrdu, da se je platilo cijelu kauciju na tezoreriju ili na poštanskom uredu. Ovakvo će biti mnogima olakšano plaćanje.

Taksa za putnice.

Do sada se je na putnice za inozemstvo plaćalo 30 lira takse. Od sada će se plaćati dvostruko to jet 60 lira.

Propaganda za pošumljenje Istra.

Dne 2. februara sastali će se u Puli jedan odbor, koji je započeo propagandu za pošumljenje Istre. U tom će odboru biti sva vidljiva lica Istre. Conte Lazzarini predsjednik toga odbora razaslao je jednu okružnicu, u kojoj naglašuje, kako je pošumljenje gole Istre jedino pitanje važno u svakom pogledu. Šuma je za Istru potrebna koliko iz zdravstvenih, toliko iz klimatskih i ekonomskih razloga. Kraj, koji je pošumljen zdraviji je nego li onaj nepošumljen. Osim toga je i mnogo ljepši i ugodniji. Poljoprivreda je bolja u kraju, koji je šumom zaštićen od raznih vjetrova, a osobito bi veliko značenje imala šuma za Istru, koja je udarana burom. Nesamo od vjetrova, nego i od vode štiti šuma zemlju. Naši su brijezovi goli i kameniti, zato jer je s njih voda razinjela zemlju. Osim tih razloga još je jedan možda najvažniji, a to je ekonomski. Istra oskudjeva na građevnom materijalu, a isto tako i na gorivom. Iz svih tih razloga treba se dati na posao, da se Istra što prije pošumi, jer je to neophodno potrebno. Odbor, koji se sastaje u Puli uz pomoć vlade dati će se na propagandu i na rad u onim krajevima, gdje je pošumljenje najpotrebnije i gdje će se najprije započeti.

Novi propisi za prodavanje ribe.

Puljska je općina dogovorom s pokrajinskom upravom, učinila nekoje promjene u pravilima za prodavanje ribe. Te nove promjene uvele su se na puljskom tržištu 22. o. mj.

Po novim pravilima za trgovinu ribom smatra se ta trgovina sasna slobodna. Ribu može od sada prodavati i ribar izravno, pa koliko on ribe imao i kakve god vrsti ta riba bila. Ako on ne bi htio ribu sam izravno prodavati građanstvu, onda je može dati na dražbu (asta). Dražbu može voditi samo jedan općinski funkcionar.

Na dražbi se može natjecati svatko. Onaj, koji na dražbi kupi ribu, mora na glas reći pred svima cijenu, po kojoj je ribu kupio. Trgovac će za ribu koju je na dražbi kupio imati 4% dobitka.

Ovaj je red samo provizoran, jer će doskora stupiti na snagu novi zakon, kojim će se ribarstvo i trgovina ribom urediti po svoj državi jednako.

Liktorski zajam u Istri, Trstu i Gorickoj.

Nekoje novine javljaju koliko je u Istri potpisano Liktorskoga zajma. Ta statistika nije dođue još sasna završena, ali će biti bar približna. U Istri se je dosada potpisalo oko 8 milijuna i 200 hiljada liktorskoga zajma. To je velika svota uzme li se u obzir u kakvom je ekonomskom stanju Istra prema ostalim pokrajinama. Novine pišu, da se je Istra uza sve to lijepo odazvala pozivu države.

U Trstu je potpisano 45 milijuna lira u gotovom, dok se u liktorski zajam računa i 35 milijuna lira, koje je Trst imao u državnim papirima, što su sada preneseni u liktorski zajam.

U Gorickoj je potpisano 6 milijuna i 200 hiljada lira. I to je za Goricku lijepa svota.

Pristojbe za razne dozvole.

U službenom listu donešen je novi zakonski dekret, kojim se povisnuju nekoje pristojbe (takse) za razne do-

zvole, koje izdaje policija. Po tom novom dekretu plaćati će se na dozvolu za predstava, akademiji ili drugu kavku sličnu priredbu, koja se vrši u kazalištu:

a) u općinama koje broje do 10.000 stanovnika — 50 lira;

b) u općinama, koje broje više od 10.000 stanovnika — 100 lira.

Vlasnici gostiona s prenoćištem, običnih gostiona, kavana i drugih sličnih lokala, u kojima se prodaje ili konsumira vino, pive, ili likeri i drugo alkoholno piće, moraju plaćati taksu za 1927. godinu:

500 lira za lokale I. razreda; 250 lira za lokale II. razreda; 150 lira za lokale III. razr; 50 lira za lokale IV. razreda. Za praznike, u dane kada se u nekom mjestu obdržava kakav sajam, ili nešto slično, smije mjesna komanda javne sigurnosti izdati privremenu dozvolu za točenje vina i drugog pića, u smislu članka 101. zakona o javnoj sigurnosti. Za takvu jednokratnu dozvolu treba platiti 500 lira takse.

Oni, koji se bave tiskarskim, litografskim, fotografskim ili sličnim kakvim obrtom, moraju plaćati 100 lira takse. Osim toga mora svake godine platiti 50 lira za obnovu dozvole.

Za one, koji sele u Australiju.

Iseljenici za Australiju moraju imati radnu pogodbu, potvrđenu od talijanskog iseljeničkog ureda u Australiji. Ako iseljenik nema te radne pogodbe s nekim poduzećem u Australiji, mora prije iseljenja platiti 6000 lira kaucije. Osim toga mora imati i prevoznu pogodbu s kakvim parobrodarskim društvom. Iseljenik mora biti poljodjeljskoga staleža.

Podeštat u Svetišteću

Pred par dana ostavio je Svetišteće dosadnji komesar tamošnje općine dr. Antonio Sarno. On je vodio općinu 2 mjeseca. Na njegovo mjesto imenovan je podeštat bivši politički tajnik tajna, u Orseri Nicolò Quarantotto.

DOPISI

IZ RIJEKE

Smrt cesarice Šarlote, žene meksikanskoga cara Maksimilijana. — Radl ljubavi — u ludilo. — Baron. — tat. — One tri.

Umrila je carica Šarlota, žena Maksimilijana, Franc Jožefova brata. Time je zaključen jedan tužan, istinski roman.

Nadvojvoda Maksimilijan bio je vrlo lijep. I žena mu Šarlota bila je vanredno lijepa. Živjeli su kao dva goluba, najviše u kaštelu Miramaru, kraj Trsta. Nadvojvoda je i u mornarici bio silno popularan, a kao kod Italijana tako je i u našem narodu ostavio najljepšu uspomenu. Pa i ovdje na Rijeci. Kad bi god stigao ovdamo, građanstvo ga je svaki put dočekalo sa zasomom. Tako je život mladoga para tekao u miru i u srodi.

Šarloti su bilo dvadeset i četiri godina, kad je ono jednog dana njezinom muž Maksimilijanu stigla ponuda, da pođe u Meksiko i da se tako okruni carskom krunom. To je u prvom redu željo franceski car Napoleona III., koji je nadvojvodi obećao svu svoju pomoć. Maksimilijan je oklijevao, bi li primio ponudjenu carsku krunu ili ne bi. Meksiko je bio već onda kaosto je i danas zemlja vještih nerada i revolucija, a sami Meksikanci, većinom republikanci, pod vodstvom predsjednika, Benita Juareza. Maksimilijan je osjećao, da će tamo naći malo svojih pristaja, pa da će zbog toga njegovo carstvo teško uhvatiti korjena u onoj neprimnoj i ne-

PODLISTAK

Seljakova smrt

Napisa: E. Zola.

(Nastavak.)

Jedne je večeri starac htio da sazna štogod o uspjehu žetve. U njegovim su očima djeca očitala njegove želje, a on je njihovo pričanje o lijepom vremenu, koje je poslužilo obilnoj žetvi slušao sa zadovoljstvom.

— Oče, nekoje mu još jedared, da ipak pozovemo liječnika? On će vam možda vratiti zdravlje!

Starac se naljuti, pa djeca i taj put odustade od svoje namjere, bojeći se, da im možda ljudina ne ubije oca. O liječniku nije htio ni da čuje, ali je zato zaželio staroga svoga znanca, seoskoga poljara Nikolu. Nikola bijaše stariji. O Svijećnici navršio je sedamdesetipetu godinu, ali bijaše još uvijek ravan kao jaban.

Starac Nikolu došlo je i ozbiljna lica sio do bolesnika. Zan Luj nije mogao više ni da govori. Samo je svojim malenim očima ukloeno posmatrao bolesnika. Nije znao, što bi mu rekao. Gotovo više nego li sat gledali se oči u oči srećni da se vide. Bit će, obojica sjećahu se davnih vremena i događaja, svega onoga, što se ostalo daleko, daleko iz njih. Kad se uveče djeca sa žetve povratila, Zan Luj se već preselio

na drugi svijet. Ležao je još uvijek polidije, ali ukločen, a lice mu bijaše ozbiljno, zamišljeno izgleda i pogled staklen. Jedn, starac je umro bez namanog izraza. Posve sam vratio se u krilo majčica zemlja, poput životinje, koja se zavuču u samouč i tu neopazena pogine. Josip je to prvi opazio i dozvaio braću:

— Otac je umro!, rekao je.

I Antun i Katarina i Zamot svi ponoviše: «Otac je umro!» i nitko se tome nije čudio. Samo je Zamot radoznalo ispružio vrat, htio je da još jedared vidi djecu. Katarina je zaplakala, a obojica sinova se šutke netašete po sobi. Vjetrom i sunцем opaljena im lica prašale se bijelom.

— Dakle otac je mrtav! Dugo se i hrabro držao, to valja da priznamo! Tako čvrstih staraca imado malo!, tijesila su se djeca gledajući s ponosom na otpornost svoje porodice. Sve do jedanaest sati stražu su čuvali kraj mrtva oca, a po tome savladani umorom uvukoše se na počinak. Starac je ostao sam. Jedva, što je svanulo Josip se uputi u Korniu u župni dvor radi pokopa, a Antun i Katarina, odoše u polje, da sprema preostali usjev. Zamota ostavio da čuva mrtva. Dječaku je dosadilo sjediti kraj mrtva starca, koji nije htio ni da se makne, pa je otrčao pred kucu i stao se nabacivati kamenjem na vrpce i posmatrati nekoga pokućarca, koji je ispred nekih ženskinja razastoro svilene vrpce za

ukrašavanje glave, pa šarene pregače. Od vremena od vremena tek se sjetio Zamot svoje dužnosti, pa je otrčao u kucu, no kad se uvratio, da je djed još uvijek na svome mjestu, ponovo je istrčao na ulicu. Tamo je bilo daleko zabavnije! Upravo se međusobno potuklo dva pseta, a njihova je kavgva Zamota osobito zabavljala. U bitnji nije zatvorio vrata, pa u kucu utrčase koki, mirno se stadoše šetati ključkati po čvrsto nabijenu zemljanom podu ne bi našle po koje zrno. Vanredno lijep. Šaren pijetalo na visokim nogama uzdigao je vrat i svojim crvenkastim očima začudnje je posmatrao mrtvaca, kao da nije mogao da se domisli kako to, te se starac od dize, jer je dobro znao, da se Zan Luj uvijek dizao sa sunćem. Gledao ga i čudio se, pa naposljetku grlatu kukurijeknuo kao da trubi u trublju.

Mrtvome starcu posljednja pjesmica. Kokoši su ključkale i feprkale nesmotano, pa kad ništa ne nadoše, izdadoše redom iz sobe. Stolar bio je od rana jutra zaposlen. Od jelovine gradio je lijes, a seljaci doznavši, da je starac umro govorahu: «Vidi, vidi, stari je Zan Luj dakle ipak umro!»

Oni su po stolarevu nabijanju razaznavali da majstor nekome gradi lijes. Antun i Katarina doživjeli žetvu vratitise se zadovoljni kući. Već deset godina nije klasje bilo tako puno i žetva tako obilna. I Josip

se vratio iz Korniera. «Župnik ne može doći nikako prije pete poslije podne», izvijestio je braću, pa se tako svi, da ne izgube vrijeme u ludo vratiše svoje posla. Katarina je spremala juhu za večeru. Antun sjeno. Josip je zabavcao vodu, dok su Zamota poslali na groblje. Imao je da vidi je li iskopan grob. Župnik je međutim rekao, da je iskopan grob. Zamot se u otvorenoj kočiji, obukao se i pozvaio porodicu, da požuri, jer on mora da je u sedam sati već kod kuće. Međutim, nikome se nije žurilo. Dvojica susjeda tek sada odoše po nosilke na kojima će starca odnijeti na groblje. Kad bijaše najposlije sve spremljeno i kad htjedoše da se upute groblju dođu Zamot i poviče izdaleka: «Grob još nije iskopan, ali vi možete onamo, tako je poručio grobar!»

I krenuše. Prvi župnik. Nosio je otvorenu knjigu i iz nje čitao neke molitve na latinskom jeziku, iza njega maleni mrtvaci, pa onda dvojica lijesi, koji nose čitavo selo, a iza njega neki uličnjak razburušeno i rije kose, te bosonog. Negdje usred sela iz neke suše, koje je stajala kao mjesna kaplica, u njoj se nabe svaki četrnaest dana služila misa. Izislo je dječak, koji je nosio na visoku župnu nasadjen crni križ. Stao je ispred svijet, pače ispred samoga župnika. Groblje je

puzdanoj zemlji, zato je on i krzmao...

što je Maksimilijan slutio, to se je...

No kako vuk mijenja dlaku ali čudi...

— Prokleo vs Bog kao i Kaina...

— Tražila je pomoći i u Pape Pija IX...

— Predajte joj ovo, i ako vas bude...

— Sarlota je u ludilu provela sav svoj...

— Maksimilijanovom smrću započela je...

— Veselje i pesma na dan Sv. Antona...

— Naše se brisko selo vrlo retko...

— U našem selu imamo prosvjetno...

— Sad su zimske duge večeri...

— Kod nas nisu baš najslabije...

— Imamo na općini malu promjenu...

— Dobro je Dosta je dubokot...

— Dječja pristupiše grobu...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Sunce je upravo palilo, brustveni...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Sunce je upravo palilo, brustveni...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Sunce je upravo palilo, brustveni...

— Dječak koji je stupao na čelu...

živio u ljubavnom odnosu sa ženom...

— Uza sve nevolje i mi imamo jedan...

— Ja sam u taj čas mislio nešto...

— Danas mi se Ninetta tužila...

— Ja mislim, da bi bolje bilo...

— To su vam danasji muski...

— Dvije gospodje prolaze Korzom...

— Sve riječki muševi zavide...

— Zato, što oni moraju svi biti...

— Jest, ali tebi mogu reći...

— A tako ja — tako! Rokac.

— Naše se brisko selo vrlo retko...

— U našem selu imamo prosvjetno...

— Sad su zimske duge večeri...

— Kod nas nisu baš najslabije...

— Imamo na općini malu promjenu...

— Dobro je Dosta je dubokot...

— Dječja pristupiše grobu...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Sunce je upravo palilo, brustveni...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Sunce je upravo palilo, brustveni...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Uza sve nevolje i mi imamo jedan...

— Ja sam u taj čas mislio nešto...

— Danas mi se Ninetta tužila...

— Ja mislim, da bi bolje bilo...

— To su vam danasji muski...

— Dvije gospodje prolaze Korzom...

— Sve riječki muševi zavide...

— Zato, što oni moraju svi biti...

— Jest, ali tebi mogu reći...

— A tako ja — tako! Rokac.

— Naše se brisko selo vrlo retko...

— U našem selu imamo prosvjetno...

— Sad su zimske duge večeri...

— Kod nas nisu baš najslabije...

— Imamo na općini malu promjenu...

— Dobro je Dosta je dubokot...

— Dječja pristupiše grobu...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Sunce je upravo palilo, brustveni...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Sunce je upravo palilo, brustveni...

— Dječak koji je stupao na čelu...

— Dječak koji je stupao na čelu...

Franina i Jurina

Fr.: Znaš, Jurino, da ima dnevni...

Jur.: A ki su ti dnevni i kakovi?

Fr.: Ča ja znam? Svakakovi.

Jur.: Ča ti je ta teško na srce...

Fr.: Ja ne znam, ča je ni ča ni...

Jur.: S utjehum, da ima još na...

Fr.: S kakovim utjehum?

Jur.: S utjehum, da ima još na...

Fr.: A ki su to? Da nisu to sopet...

Jur.: Nisu nego ljudi, kem je Bog...

Fr.: Ku telefonadu?

Jur.: Va Londre. Ti znaš, kako je...

Fr.: A ča to?

Jur.: Poslali su meznjara va zvoni...

Fr.: Ja, pak ča?

Jur.: Pak ča? Ono isto din-don,...

Fr.: Ča po onoj žice pod morem?

Jur.: Po mikakovoj žice.

Fr.: Nego kako?

Jur.: Lepo! Va Londre pozvoniš,...

Fr.: Ma neka vratja mašina mora...

Jur.: To ti je telefon, malo druga...

Fr.: I tako se va Londri va Novaj...

Jur.: Uprav tako, samo da ki govori...

Fr.: Ma to je pravdo čudo!

Jur.: To se zna, da i I kakovo! A...

IZ RAČJE VASI.

Nečuvane novosti - Ošeta djevojka. - Vratila se okratana.

Kod nas se dogodilo nešto nečuvano. Gradsko ljudstvo... Nečesto nam djevojke Ruže, Božić-Fuglove, Otišila, odvedena, što li, prošlog četvrtka, ili petka, pa da dugo za nju ne znamo...

Tko veseliji od jađno žene i djece. Donoseću prsuta, hleba i vina. Jelo se i pilo? Veselilo skoro cijelu noć. Svi su opazili, da nepoznata došljakinja peče da gleda nekoga u oči, kao da sakriva svoj obraz...

U razgovoru će reći neznanica: Znašte, ja se sada vraćam u Ameriku svomom mužu, čim prodam sve svoje u Lovranu... Ujutro, otidje Ruža sa tudjinkom. Ruža uze svoje najljepše odijelo, kaput, narukvice i ogrlicu zlatnu u paketu, da se prebaci u Trstu.

Sada opet u selu ima mnogo govora i nagađanja i klepetanja. Svi složno vele: Damašnji svijet je lopovski. Ne mijlamo vjerovati sve svakomu; a nikada vjerovati u nepoznanca, a tudjince. Ne smije mo se pušiti zavazati od puših obećanja i blažkih riječi.

IZ DRAGOZETICI NA OTOKU GREŠU. Život. - Coste. - Luka. - Mlada i mladost. Živimo u eri nastojanja, da se ekonomski život seljaka poboljša i da se pospeši napredak seljaka.

Ima kod nas sumnje što je vrlo čudnovato. Suma je glavni uslov našeg života, ona nam pruža jedino sredstvo da dodjemo do novca i time do dobara koja su nam potrebna za život.

do novca i time do dobara koja su nam potrebna za život. Naše vrela priroda je drvo, ne od danas, nego od dana kad su naši predjedovi naselili ovaj dio otoka.

Znamo dobro i to, da od našeg krša i naših puteva nije moguće stvoriti ceste za utrke, ali ipak bi se dalo toliko učiniti, da si uvijek usred bijelog dana ne razbije glavu po našim putevima - stazama, jer putuje u pravom smislu i nemamo. Čudna stvar, ali ipak istinita.

Put što veže selo sa portom «Porozinom» gdje pristaje i parobrod dvaput sedmično naravno, ako je lijepo vrijeme, mogao bi se barem popraviti u koliko se dade već sa razloga što je tu sjedište i financijske straže.

Do danas nije se našlo nikoga, koji bi se malo zauzeo za nas, da nam se barem u tom pogledu olakša život. Život je kod nas gorak i nema nade u njegovo ublaženje i poboljšanje.

IZ OPATJE Tramvaj. Sad je na dnevnom redu tramvaj. Mnogo se o njemu govori i piše. Ovdje su gotovo svi zato, da se i sine i vozovi bace u replotariju, a da se na mjesto toga uvede automotrijer, koje bi redovito vozilo između Lovrana i Matulija.

Nova španjolska groznica

Novine svega svijeta pišu o ponovnoj pojavi teške bolesti gripe ili španjolske groznice. Pojavila se opet ova nesretna bolest, koja je pred nekoliko godina uništila toliko ljudskih života.

Novi svijet, da je od svih dosada bolesnih od gripe 95% ljudi starijih od 55 godina. U Varšavi (Poljska) ministarstvo unutarnjih poslova sazvalo je naročitu konferenciju, na kojoj su se stvorili zaključci što se ima činiti protiv naglom širenju gripe.

Držimo, da će svakoga zanimati neki podatci o toj groznoj pošasti, pa zato donosamo i u našem listu kratak prikaz španjolske groznice. Gripa ili influenza je jedna teška zarazna bolest, koja se s vremena na vrijeme pojavljuje kao teška pošast da pre-

krili cijelu zemlju. Ova je bolest po neki put takvo prirode, da je ne mogu sprječiti ni sve vrste predpriprema. Naročito, ako se sjetimo za vrijeme rata 1918. god. Gripa je tada napravila žrtava napravila, te istoričari tvrde da poslije je posljednje kuge ona je najviše uništila ljudstvo.

Sama pak bolest gripe pojavljuje se na raznovrsne načine. Tako prvi svemoguća oboljenja organa za disanje, nervozne pojave, reumatične pojave kao i raznovrsna oboljenja želudca i crijeva. Sama riječ gripe - gripper, zgrabit - kaže da bolest počne odjednom, iznenada sa zimom i naglim povećanjem toplote.

Gripa je zarazna bolest i izaziva je naročita klica koju je jedan liječnik pronašao 1892. god. Vrlo je interesantno da se ovaj isti bakterij nalazi vrlo mnogo i u pljuvački kod oboljelih od mraza i velikog kašlja, ali ne izaziva gripozne pojave. Po svemu izgledu da ova klica čini pogodno polje da se nasele i razviju druge klice kao hemolitični streptokokus, pneumokokus, diplokokus koji u vezi sa gripoznom klicom izazivaju one opasne komplikacije.

Što se tiče sredstava za predobranu od gripe, mnoga se prodaju po trgovinama ali ni jedno nema naročito i sigurno uspješno djestvo. Kako gripa prelazi sa čovjeka na čovjeka naročito pomoću vazduha i organa za disanje, to je kao prvo korisno sredstvo čišćenje zuba i usta, a izbjegavati oboljele od gripe. Naročito su zarazni oni koji imaju gripozno zapaljenje pluća, jer je utvrđeno da u bolnicama gdje je postojala laka vrsta gripe, ako koji dodje sa zapaljenjem pluća da se bolest jače širi i u opasnijem je obliku za ostale.

Bjegavati moramo lokale koji su mnogo posjećeni, (krčme, kavane, kina) Must Rya možete dobiti u svim ljekarnama.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA. Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobree, 11 Telefon: 5-19

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuij, Sarajevo, Spiti. CENTRALA u LJUBLJANI. Dionička glavica i pričuva: 60.000.000 dinara.

na). Čim se ma i najmanji nazeh pojavi treba leći u postelju, uzimati toplo napitke, sobu grijati, ali što više po vjetravati. Pojavljuje li se porivanje topele odmah pitati ljekara za savjet.

DAROV I Da pošasti uspomena blagopokojna. Otokar Rybář daruje gosp. C. Clikse Stanger 50 lira «Prosvetto» za Istru. Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI. Tiskar: TISKARA «JEDINOST» U TRSTU.

IZVRSNO JELO za objed i večeru su tjestenine «Pekatek» kada ih kupujete zahtijevaj samo u zamotku od 1/2 i 1 kg s natpisom «Pekatek»

MED kupuje tvrdka Žnidarić & Co. BISTERZA. JE ORIGINALNO MAZILU KILOBRAVI POKALMO KURJA GČEŠA DOBIVA SE U VSEF LJEKARNAH

BOGATI IZBOR uz najnižje cijene. CALZIFICIO GENOVESE Corso Garibaldi 40

SAMO pomoću energičnog zdravljenja s Glykolom liječi se glavobolja, slabokrvnost, kostobolja i slaboća. Specijaliteta ljekarne Castellonovich, Trst. Via dei Giuliani 42. U januaru ljekarna je otvorena također i po noći.

KRUNE plaća uvijek nekoliko cent. više nego drugi. ALOJZU POVH, Piazza Garibaldi 2 prvi kat. Pazite na naslov!

KURJE OČI (kale) liječi brzo i uspješno mast. RYA Farmacia Sponza TRST - Via Tor S. Piero 10 - TRST. Čuvajte se patvorina! Mast Rya možete dobiti u svim ljekarnama.

Ljubljanska Kreditna Banka. Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na uložne knjižice, te ih ukamatuje sa 4%, a uloge na tekuće račune sa 4 1/2% neto. Za otkaz vezanija uložnja plaća postotke po dogovoru. Izvršuje burzne naloge i daje u najam sigurnosne knjižice (SAFES)